MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS

Seduta tas-17 ta' Marzu, 2004

Citazzjoni Numru. 1022/1997/1

Joe Galea

Vs

Joe Mifsud

Il-Qorti;

Rat l-att tac-citazzjoni pprezentat fit-8 ta’ Mejju 1997 li bih l-attur premessi d-dikjarazzjonijiet necessarji u moghtija l-provvedimenti opportuni;

Premess illi fi ktieb miktub mill-konvenut, intitolat “ID-DJARJU TA’ CIRO DEL NEGRO” pubblikat fl-1 ta’ Mejju ta’ l-1997 mill-SKS (Sensiela Kotba Socjalisti) u mahrug mid-Dipartiment tat-Taghrif tal-Partit Laburista (Dok. A), gew attribwiti fatti determinanti li huma malafamanti fil-

konfront ta’ l-attur li jesponuh ghad-disprezz tal-pubbliku u li huma ntizi li jweggghu, jaggravaw jew ikissru r-reputazzjoni tieghu;

Premess illi l-konvenut huwa l-awtur tal-ktieb imsemmi;

Premess illi l-attur, bhala parti malafamata u danneggjata, ghandu d-dritt ghad-danni kkontemplati fl-Artikolu 28 tal-Ligi ta’ l-Istampa, Kapitolu 248 tal-Ligijiet ta’ Malta;

Talab ghalhekk l-attur lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi l-pubblikazzjoni suriferita hija libelluza u malafamanti fil-konfront ta’ l-attur u li tesponih ghad-disprezz tal-pubbliku;

2. Tikkundanna lill-konvenut sabiex ihallas lill-attur dik is-somma li tiffissa l-istess Qorti f’ ammont li ma jeccedix hamest elef lira (Lm5000) bhala danni b’ applikazzjoni ta’ l-Artikolu 28 tal-Kapitolu 248 tal-Ligijiet ta’ Malta;

Bl-ispejjez u bl-interessi legali kontra l-konvenut;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta’ l-istess attur u l-lista tax-xhieda minnu indikati flimkien ma’ l-elenku tad-dokumenti esebiti ma’ l-att tac-citazzjoni;

Rat in-Nota ta' l-Eccezzjonijiet tal-konvenut epprezentata fl-20 ta’ April 1998, li permezz taghha huwa eccepixxa:-

1. Illi l-pubblikazzjoni msemmija mhijiex libelluza fil-konfront ta’ l-attur;

2. Illi l-fatti kontenuti fil-ktieb imsemmi jikkonsistu f’ rappurtagg gurnalistiku fidil u shih dwar kwistjonijiet ta’ interess pubbliku accettabbli f’ socjeta` demokratika, kemm taht il-ligijiet ta’ l-istampa kif ukoll taht il-Konvenzjoni Ewropeja dwar il-Libertajiet Fondamentali u d-Drittijiet tal-Bniedem;

3. Illi inoltre l-pubblikazzjoni imsemmija tikkontjeni intervisti fidili minn persunaggi involuti fil-kwestjonijiet imsemmija;

4. Illi inoltre l-pubblikazzjoni hija koperta bil-privilegg a bazi ta’ l-Artikolu 12A u l-Artikolu 33 (b) u (d) ta’ l-Att X ta’ l-1996;

5. Illi in kwantu l-ktieb jikkontjeni kummenti, dawn jikkonsistu f’ *fair comment* dwar kwistjoni ta’ interess pubbliku u huma accettabbli f’ socjeta` demokratika kif ukoll taht il-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem;

6. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta’ l-istess konvenut u l-lista tax-xhieda minnu indikati;

Rat id-digriet tas-17 ta’ Mejju 2002 li permezz tieghu giet nominata l-Assistent Gudizzjarju Dr. Anna Caruana biex tisma’ l-kontro-ezamijiet u l-provi li kien fadal;

Rat l-affidavits ipprezentati u t-traskrizzjonijiet tax-xiehda moghtija;

Semghet it-trattazzjoni tal-kawza;

Rat l-atti kollha tal-process;

Ikkonsidrat:

L-azzjoni hawn proposta mill-attur hi dik tendenti ghar-rizarciment tad-danni ghal diffamazzjoni bil-ktieb tal-konvenut “Id-Djarju ta’ Ciro del Negro”. Hi azzjoni kontemplata fl-Artikolu 28 ta’ l-Att dwar l-Istampa liema disposizzjoni tipprovdi rimedju civili fil-kaz ta’ malafama

bil-mezz ta' stampat (Artikolu 3) kif definit mill-istess ligi (Artikolu 2). Ma' dawn hemm abbinat l-Artikolu 11 li jippreskrivi illi hu responsabbli ta' malafama lil xi persuna "jekk fil-malafama jigu attribwiti lil dik il-persuna fatti determinanti bl-iskop li joffendu l-unur u l-fama taghha jew li jesponuha ghar-ridikolu jew ghad-disprezz tal-pubbliku";

Qabel ezami tal-meritu specifiku f' dan il-kaz ma jkunx inopportun jekk jigi ribadit il-principju, ormai saldament ankrat f' bosta decizjonijiet fuq il-materja hawn trattata, illi f' kazijiet ta' din ix-xorta jikkonkorru simultanjament zewg drittijiet tutelabbli. Dan johrog bil-wisq car proprju mill-ewwel disposizzjoni tal-Kapitolu IV tal-Kostituzzjoni li jitratta dwar id-drittijiet u l-libertajiet ta' l-individwu, ex-Artikolu 32, kombinat ma' l-Artikolu 41, kif ukoll mill-Artikolu 10 ta' l-Ewwel Skeda ta' l-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea (Kapitolu 319). In succint fihom jinghad illi d-dritt fundamentali ta' l-individwu hu soggett ghar-rispett u d-drittijiet ta' haddiehor u ta' l-interess pubbliku, *inter alia*, ghall-iskop ta' din il-kawza, ir-reputazzjoni u l-harsien taghha. Kif drabi ohra mtenni mill-Qrati taghna, anke fuq l-istregwa ta' decizjonijiet tal-Qorti Ewropea, dak li ghandu jigi ricerkat f' dawn il-kawzi huma "l-bilanc li kellu jkun hemm bejn l-interess ta' l-individwu li jipprotegi r-reputazzjoni professjonali u l-integrita tal-karattru tieghu, u l-interess pubbliku li jkun informat fuq materji li legittimament kienu jolqtu d-divulgazzjoni ta' informazzjoni dwar materji gravi li jikkoncernaw l-opinjoni pubblika" ("**Perit Duminku Mintoff -vs- Dr. Joe Brincat** ***et***", Qorti Kostituzzjonali, 8 ta' Jannar 2001);

M' hemmx dubbju illi l-allegazzjoni li stampat hu malafamanti hi kwetjoni ta' fatt li trid tigi determinata, dipendenti mic-cirkostanzi u l-kuntest tal-pubblikazzjoni partikolari;

F' dan il-kaz l-attur jirpoza l-kontenzjoni tieghu illi gie diffamat b' referenza ghall-pagni u paragrafi specifici tal-ktieb. Ara Affidavit tieghu a fol. 20. Minn naha l-ohra l-konvenut jiddefendi ruhu billi jsostni illi hu illimita ruhu

ghar-rappurtagg fidil tal-proceduri li kienu ghaddejjin fil-Qorti u li ghalkemm il-ktieb kien jitratta minn materjal rikavat minn kawzi mportanti dwar id-droga, imkien ma mplika illi l-attur kien b' xi mod ko-involt f' reati konnessi mad-droga. Ara Affidavit tieghu a fol. 31 u kontro-ezami a fol. 54;

Din il-Qorti ezaminat bir-reqqa l-kontenut tal-ktieb, in partikolari s-siltiet riferenzjati mill-attur, u sincerament issib li ma tistax tikkondividi l-kontenzjoni ta' l-attur illi dak rakkontat fih mill-awtur tieghu kien mahsub bl-iskop li joffendi l-unur u l-fama ta' l-attur jew li jesponih ghad-disprezz;

Fir-rigward din il-Qorti taghmel dawn l-osservazzjonijiet ta' fatt u ta' dritt:

I. Ma jista' jkun hemm l-ebda kuntrast illi dak li kien qed jigi rakkontat mill-konvenut ma kienx jikkoncerna lill-attur wahdu izda wkoll lill-persuni ohra li fih jissemmew. Lanqas ma jidher li jista' jkun kontestat illi dawn l-ismijiet ma gewx kapriccjozament ivvintati in kwantu r-riferenza fattwali ghalihom kienet rinvenuta f' estratti mid-djarju ta' Ciro del Negro, elevat mill- Pulizija waqt *search* u esebit fi proceduri kriminali kontra Meinrad Calleja. Ara kopja esebita tad-deposizzjoni ta' l-Assistent Kummissarju Michael Cassar moghtija f' kawza civili ohra;

II. Fil-kuntest storiku tal-proceduri gudizzjarji l-fatti rakkontati kienu jirrizultaw minn dokumenti accessibbli ghall-pubbliku. Ma kienx hemm allura l-htiega tal-verifika u l-prova tal-verita` taghhom. Effettivament lanqas l-attur innifsu ma jallega illi r-rapport ta' dawn l-proceduri gudizzjarji ma kienx "*fair and accurate*", jew nieqes mill-bona fede;

III. Ghandu jinghad illi skond il-ligi l-pubblikazzjoni ta' rapporti ta' procedimenti f'qorti ta' gustizzja huma privileggjati purche dawn ikunu rapporti gusti tal-procedimenti [Artikolu 33 (d) u Artikolu 12 tal-Kapitolu

248]. Privilegg dan li jipprovdi immunita` mill-azzjoni penali jew civili ghal libell u li kif fissret il-Qorti ta' l-Appell "hu certament ispirat mill-interess pubbliku ghall-informazzjoni biex ikun aggornat dwar dak li jigri fil-qrati tal-gustizzja fejn spiss jigi trattat mertu li jolqot lill-ordni socjali, mertu ta' interess generali, civili, kummercjali, kriminali u xort' ohra. Il-privilegg allura ma hu bl-ebda mod marbut mal-persuna ta' min ilissen il-kliem oggettivament ingurjuz, imma mad-dritt tal-kollettivita` ghall-informazzjoni" - "**Lino Debono -vs- Avv. Toni Abela**", 6 ta' Ottubru 2000;

IV. Ma jirrizulta li sar ebda kumment jew espressjoni ta' xi opinjoni dwar il-fatti riportati li jikkoncernaw lill-attur. Il-konvenut illimita ruhu biex jiddeskrivi l-fatti kif zvolgew skond l-investigazzjoni u l-procediment penali u bl-ebda mod ma jidher li tbieghed minn dan ir-rakkont jew b' xi mod jipprova jinfluwenza lill-qarrej b' xi opinjoni tieghu;

V. Il-konvenut spjega li dak rilevat minnu fil-ktieb kien ir-rizultat ta' tkixxif gurnalistiku nvestigattiv li hu deherlu li kien ta' interess pubbliku li jitwassal lill-qarrej. Intqal a propozitu illi "l-gurnalizmu nvestigattiv kien jippermetti, u anzi jezigi, indagini ta' din ix-xorta u li l-fatti li rrizultaw setghu jitqiesu li kienu ta' interess pubbliku" - "**L-Avukat Dr. Henry Antoncich *et nomine* -vs- Jeffrey Bezzina *et***", Appell, 25 ta' Mejju 2001;

VI. Jigi notat ukoll illi l-konvenut ma naqasx milli fil-ktieb tieghu jannota l-imzentita *a tempo debito* ta' l-attur ghal dak riferenzjat dwaru fid-djarju ta' Ciro del Negro u sahansitra ppubblika f' pagna 89 tal-ktieb l-affidavit guramentat ta' l-istess attur, flimkien max-xhieda minnu moghtija fil-proceduri penali kontra Meinrad Calleja (pagni 90 sa 92);

Dan premess hi l-fehma ta' din il-Qorti illi skond il-fattezzi partikolari u specjali ta' dan il-kaz il-kondotta tal-konvenut, *qua* gurnalista nvestigattiv, ma tistax titqies illecita jekk, kif inhu l-kaz, il-fatti minnu rakkontati, anke in relazzjoni tal-persuni ko-involti, kompriz allura l-attur, kienu

jipprezentaw indiskutibilment elementi ta’ interess pubbliku ghall-informazzjoni, gustifikattivi ta’ l-ezercizzju tad-dritt tal-kronaka anke prevalenti fuq il-posizzjoni soggettiva tas-singolu. Konsegwentement dan ma jistax jigi kkundannat ghar-rizarciment ta’ danni minhabba allegat lezjoni ta’ l-unur jew tar-reputazzjoni meta dak riferit minnu kien ottenut minn sors attendibbli, riportat f’ dokumenti ufficjali u xhieda esebiti jew traskritti fi proceduri gudizzjarji;

Il-kazistika tal-Qorti Taljana ta’ Kassazzjoni hi konkordi fejn tirritjeni illi tikkostitwixxi legittima espressjoni tad-dritt tal-kronaka, ezimenti tar-responsabilita` civili ghad-danni, il-pubblikazzjoni ta’ interrogazzjoni parlamentari (u dan jghodd ukoll ghall-pubblikazzjoni ta’ atti gudizzjarji) anke jekk b’ kontenut oggettivament diffamatorju, “*sempre che (e solo che) corrisponda al vero la riproduzione (integrale o per riassunto) del testo dell’ interrogazione medesima, essendo priva di rilievo, per converso, che il giornalista non ha il dovere di verificare, pur avendo l’ obbligo di riprodurlo in forma impersonale ed oggetiva, quale semplice testimone, senza dimostrare, cioe, con commenti o altro, di aderire comunque al suo contenuto diffamatorio ed abbandonare, cosi`, la necessaria posizione di narratore ascettico ed imparziale del fatto.*” (**Cassazione, 19 ta’ Dicembru 2001, Numru 15999**);

Rikollegati l-provi ghat-test tal-ligi (Artikolu 11) ma jidherx li gie sodisfacentement provat illi l-konvenut attribwixxa lill-attur xi <u>fatt determinat</u> u appozitament krejat minnu bl-iskop li jiffanga l-unur ta’ l-attur. L-azzjoni ghalhekk ma tistax tirnexxi anke in bazi ghall-konsiderazzjonijiet kollha suesposti in kwantu mhux biss tirrizulta nieqsa mill-element essenzjali kostituttiv taghha imma wkoll ghaliex ma rrizulta l-ebda *animus injuriandi* li f’ kull kaz kien mehtieg li jirrizulta b’ mod car, univoku u esklussiv. Dippju r-rakkont ghandu jitqies gust tal-procedimenti f’ qorti ta’ gustizzja (Artikolu 33).

Ghal dawn il-motivi;

Taqta' u tiddeciedi l-kawza billi prevja l-akkoljiment ta’ l-eccezzjonijiet tal-konvenut, tichad it-talbiet ta’ l-attur, bl-ispejjez tal-kawza jigu sopportati minnu.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM--------------------------------